

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

5e Montessorischool Watergraafsmeer

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 20TW|C1
Onderzoeksnummer : 279519
Datum onderzoek : 17 en 18 november 2014
Datum vaststelling : 4 februari 2015

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	15

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 17 en 18 november 2014 een onderzoek uitgevoerd op de 5e Montessorischool Watergraafsmeer naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende. De inspectie heeft op 13 mei 2014 een vierjaarlijks bezoek uitgevoerd. Uit dit bezoek komt naar voren dat nader onderzoek gewenst is. Naar aanleiding hiervan is besloten een kwaliteitsonderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen. Dit is met het bestuur besproken. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

In 2009 voert de inspectie een onderzoek uit in het kader van het vierjaarlijks bezoek. De inspectie beoordeelt de systematische evaluatie van het leren en onderwijzen, de borging van de kwaliteit en het rapporteren over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs als onvoldoende.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, waaronder: het jaarplan 2014-2015, het plan van aanpak voor het leesonderwijs en diverse bouwplannen.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/2B 1/2C, 1/2F, 3/4B, 3/4E, 3/4F, 5/6B, 5/6D, 5/6E, 7/8B, 7/8D en 7/8E.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleiders over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, aanbod, tijd, schoolklimaat, pedagogisch-didactisch handelen, afstemming, begeleiding en zorg, kwaliteitszorg en wet- en regelgeving.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 BEVINDINGEN

2.1 **Kwaliteits- en nalevingsprofiel**

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.4	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					•
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		•		
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.7	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.				•

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.				•
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.		•		
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		•		
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.		•		

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT2B	In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).		•
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De 5e Montessorischool Watergraafsmeer is als school volop in ontwikkeling. De school heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in de verbetering van het pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid. Over de kwaliteit van deze aspecten is de inspectie positief. Naast deze positieve zaken constateert de inspectie ook een aantal punten waarop de school haar kwaliteit nog kan verbeteren. Dit betreft met name het systeem van zorg en begeleiding. Zo is het volgsysteem voor de kleuters niet compleet en vraagt de kwaliteit van de handelingsplannen en groepsplannen om aanscherping. Daarnaast vragen de afstemming van de instructie en de kwaliteitszorg, met name op het gebied van de borging van kwaliteit, om verbetering.

De school is trots op de sfeer binnen het team en de inzet van alle betrokkenen. Leraren geven aan dat zij het fijn vinden om op deze school te werken en het feit dat ze de leerlingen, afgezien van leerresultaten, de nodige bagage mee kunnen geven.

Toelichting

Uitgangssituatie

De school heeft een onrustige periode met veel (interim-)directiewisselingen achter de rug. Hierdoor is verdeeldheid binnen het team ontstaan. De school is nu in rustiger vaarwater terecht gekomen. De huidige directeur werkt sinds augustus 2013 op de school. Een kernteam ondersteunt de directie bij de uitvoering van de taken. Ook is één van de twee intern begeleiders nieuw aangesteld. Het team zet met enthousiasme de schouders er onder waarbij de school speerpunten heeft gekozen waaraan gewerkt wordt. De school heeft verhoudingsgewijs veel leerlingen van hoogopgeleide ouders, die goed presteren en een verdiepend en uitdagend aanbod nodig hebben. De school heeft science-

klassen ingericht waarbij de leerlingen veelal in projectvorm en workshops les krijgen.

Opbrengsten

De eindopbrengsten zijn gemiddeld voldoende. De scores van de eindtoets liggen in 2014 en 2013 boven de bovengrens en 2012 boven de ondergrens van de inspectie. De tussenopbrengsten, juni toetsing 2014, zijn eveneens voldoende. De resultaten van de toetsen voor technisch lezen in groep 3 en 4, voor rekenen/wiskunde in groep 4 en 6 en voor begrijpend lezen in groep 6 liggen boven de ondergrens van de inspectie. Op dit moment heeft de school leerlingen in groep 8 die met een eigen leerlijn werken. Omdat dit minder dan drie leerlingen betreft, beoordeelt de inspectie de resultaten niet (indicator 1.4). Dit geldt ook voor de beoordeling van de sociaal-emotionele ontwikkeling (indicator 1.5). De school brengt de sociale competenties van de leerlingen wel in beeld maar voor het instrument dat de school hanteert zijn nog geen normen vastgesteld. Dit is de reden dat de inspectie de ontwikkeling op dit vlak niet kan beoordelen.

Aanbod

Het leerstofaanbod Nederlandse taal en rekenen/wiskunde voldoet aan de wettelijk verplichte kerndoelen en in alle groepen krijgen de leerlingen de leerinhouden aangeboden zoals in de jaarplanningen is vastgelegd. Doordat de resultaten van het technisch leesonderwijs in groep 3 en 4 niet voldoen aan de verwachting van de school is men in het schooljaar 2013-2014 overgegaan tot de aanschaf van een methode voor het aanvankelijk leesonderwijs in groep 3. De school werkt met een plan van aanpak om de kwaliteit van het leesonderwijs in de genoemde groepen te verhogen. Daarnaast heeft de school in de afgelopen jaren een nieuwe methode voor rekenen/wiskunde voor groep 3 tot en met 8 ingevoerd. De leerinhouden van groep 2 en 3 sluiten nog onvoldoende op elkaar aan (indicator 2.3). De leerkrachten in groep 1 en 2 leggen op verschillende manieren het aanbod vast voor individuele leerlingen maar er is geen garantie dat dit aanbod alle leerlingen in voldoende mate voorbereid voor groep 3.

Onderwijstijd

De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd. In het rooster is voldoende tijd ingeruimd voor de basisvaardigheden taal en rekenen en de overige vak- en vormingsgebieden. De regels en afspraken die de school op dit gebied gemaakt heeft zijn in de groepsmappen beschreven en zichtbaar in de school voor de leerlingen.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat is bijzonder prettig en wordt als goed beoordeeld (indicator 4.7). Er is sprake van rust, structuur en een stimulerend werkklimaat. Leraren en leerlingen gaan op een vriendelijke en respectvolle wijze met elkaar om. Leraren geven de leerlingen veel persoonlijke aandacht en bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen. Zij besteden ook veel zorg aan de voorbereide leeromgeving.

De lessen

De leraren zorgen voor een goede taakgerichte werksfeer in de klas. Zij weten een sfeer te creëren waarin effectief geleerd en gewerkt kan worden. De inspectie beoordeelt indicator 5.2 als goed. De didactische kwaliteit van de lessen, die bijgewoond zijn door de inspectie, laat een wisselend beeld zien. Over het algemeen leggen de leraren de leerstof effectief uit en tonen de meeste leerlingen zich actief betrokken bij de les. De veelal klassikale instructie duurt voor de goede leerlingen tamelijk lang; deze leerlingen zouden eerder aan het werk kunnen. Indicator 6.2 wordt als onvoldoende beoordeeld.

Begeleiding en zorg

De school volgt de ontwikkeling van de leerlingen met methodetoetsen en landelijk genormeerde toetsen van het leerlingvolgsysteem. Het systeem is echter niet volledig (indicator 7.1). Zo ontbreekt een gestructureerd observatie-instrument om op groepsniveau de ontwikkeling (naast de verschillende onderdelen van taal en rekenen, ook de sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling) in beeld te brengen in groep 1 en 2. Leerlingen die extra zorg nodig hebben worden tijdig door de school gesignaleerd. Er is een ondersteuningsplan opgesteld waarin de organisatie van de zorg staat omschreven. Met ingang van het huidige schooljaar worden groepsplannen voor rekenen/wiskunde in groep 3 tot en met 8 ingevoerd. Op basis van de methodetoetsen en de toetsen van het leerlingvolgsysteem worden de leerlingen geclusterd in drie niveaugroepen. De invoering daarvan verloopt per bouw verschillend en er zijn geen bouwoverstijgende afspraken voor deze plannen vastgesteld. Voor leerlingen met een eigen leerlijn stelt de school een ontwikkelingsperspectief op. Daarnaast wordt voor taal/lezen gewerkt met individuele hulpplannen. De zorg wordt voldoende planmatig uitgevoerd. De zorg in de groepsplannen voor rekenen/wiskunde en individuele hulpplannen voor taal en lezen is concreet omschreven en leraren kunnen aantonen dat deze zorg ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Wel vraagt de kwaliteit van de plannen om verbetering. Dit geldt met name voor de analyse van de verzamelde gegevens en de evaluatie van de zorg (indicatoren 8.2 en 8.4). Niet voor alle zorgleerlingen analyseren leerkrachten voldoende diepgaand wat mogelijke

oorzaken van de leerachterstanden zijn. Verder is de evaluatie te summier en slechts gericht op de behaalde resultaten. Omdat het verloop van de zorg niet wordt meegenomen in de evaluatie, is niet altijd duidelijk wat na een periode van zorg en ondersteuning de vervolgaanpak zou moeten zijn.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg is nog in opbouw. De laatste maanden heeft de school een behoorlijke inhaalslag gemaakt op dit vlak. Dit is de reden dat de inspectie de meeste indicatoren als voldoende beoordeelt, maar wel met de kanttekening dat het beleid op onderdelen nog wel kan worden verdiept en aangescherpt.

Omdat het team onder de vorige directie(s) behoorlijk verdeeld was geraakt en daardoor ook een teruggetrokken cultuur was ontstaan, heeft de nieuwe directeur het afgelopen jaar vooral geïnvesteerd in het herstel van vertrouwen en de teamontwikkeling. Inmiddels is er weer een basis ontstaan om met elkaar aan de schoolontwikkeling te werken. De speerpunten liggen op het vlak van het handelingsgericht werken (rekenen) en de invoering van de nieuwe methoden voor lezen, taal en spelling en de invoering van de rekenmethode in groep 8. Voor het team is het methodisch werken, in aanvulling op de geïndividualiseerde werkwijze van het Montessori onderwijs, een behoorlijke verandering.

De beleidsbeslissingen worden nu genomen door het kernteam, dat naast het managementteam, bestaat uit bouwcoördinatoren. Daarnaast participeren leraren in werkgroepen, vinden er regelmatig studiedagen plaats en werken de leraren aan hun persoonlijke leervragen. Omdat nog niet alle leraren zich kunnen vinden in de nieuwe koers en de doorgaande lijn daarmee onder druk kan komen te staan, is in deze fase van schoolontwikkeling onderwijskundig leiderschap onontbeerlijk, evenals een goed systeem van kwaliteitszorg (richting gevende kaders, heldere doelen, verantwoordelijkheden beleggen, monitoring, evaluatie en bijstelling). Verder vraagt de borging van de gemaakte afspraken en procedures op schoolniveau om aandacht (indicator 9.5). De directie neemt weliswaar flitsbezoeken af in de groepen, maar afspraken over borgingsactiviteiten en een bijbehorende planning ontbreken. Daarbij kan de school de kwaliteiten van de intern begeleiders, die ook groepsbezoeken afleggen, nog beter benutten door hen een rol te geven in de kwaliteitszorg.

Verder zijn er twee punten die als voldoende beoordeeld zijn, maar wel om verdieping vragen. Dit betreft het vastleggen van de kenmerken van de populatie en het verantwoorden van de opbrengsten. In de toekomst zal steeds meer de nadruk komen te liggen op de zelfevaluatie. Dan moet een school in staat zijn om aan te tonen dat zij uit de kinderen haalt wat er in zit, dat het

aanbod ook aansluit op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en dat leerlingen die dat nodig hebben ook de ondersteuning hebben gekregen die nodig is. Er zit nu heel veel kennis in de hoofden van individuele leraren, maar de vastlegging is in de meeste gevallen nog uiterst summier. Verder evalueert de school jaarlijks de eind- en tussentijdse resultaten van de leerlingen, maar ook op dit vlak is verdieping mogelijk. Het is van belang om, passend bij de kenmerken van de populatie, ambitieuze streefdoelen op te stellen die als ijkpunt dienen bij de evaluatie. De school maakt bij het stellen van doelen en het evalueren van de leerresultaten nog geen gebruik van de onderliggende vaardigheidsscores. Het zou goed zijn om daar wel naar te kijken, omdat daarmee goed kan worden bewaakt of de leerlingen zich wel naar verwachting ontwikkelen (leerwinst in beeld brengen).

3 TOEZICHTARRANGEMENT

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de 5e Montessorischool Watergraafsmeer het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren.

Naleving

Er is een onvolledigheid in de inhoud van het schoolplan geconstateerd. Het document geeft geen informatie over de volgende onderdelen:

- een beschrijving van het aanbod of vermelding van methoden voor het onderwijs in Nederlandse taal (inclusief technisch- en begrijpend lezen) en voor rekenen en wiskunde
- informatie over het personeelsbeleid dat gericht is op ontwikkeling en uitvoering van het onderwijskundige beleid van de school, alsmede de maatregelen en instrumenten die waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt

Dit is een tekortkoming in de naleving van wet- en regelgeving artikel 12 WPO. De inspectie gaat ervan uit dat in de volgende versie van dit schooldocument de ontbrekende onderdelen zijn opgenomen.

De inspectie heeft, na de invoering van de wet passend onderwijs, ook gekeken of de school voldoet aan de aangepaste wettelijke voorschriften over de schoolgids, het schoolplan en het ontwikkelingsperspectief. Daarbij constateert de inspectie dat de school hieraan niet voldoet in de schoolgids en het schoolplan.

- De schoolgids bevat geen informatie opgenomen over de wijze waarop de school vormgeeft aan de ondersteuning van het jonge kind (art. 13, lid 1 onder b, WPO).
- De schoolgids bevat geen informatie over de naam en het adres van het samenwerkingsverband waarbij het bevoegd gezag van de school is aangesloten (art. 13 WPO).
- Het schoolplan bevat geen beschrijving hoe het schoolondersteuningsprofiel wordt betrokken bij het onderwijskundig beleid van de school (art. 12, lid 2, WPO).

De inspectie heeft de school verzocht deze informatie op te nemen in de volgende schoolgids en het nieuwe schoolplan.